

Paikalla tehtävän kasvualustan tekemisen omavalvontasuunnitelman täyttöohje

Huom! Ohjeeseen on merkitty sinisellä tähdellä (*) tiedot, jotka lainsäädännön mukaan vähintään on huomioitava.

YLEISTÄ

Omavalvontasuunnitelman laatiminen paikalla tehtävän kasvualustan tekemiselle perustuu lannoitevalmistelakiin (539/2006, luku 3, 13 §), sitä täydentävään maa- ja metsätalousministeriön asetukseen 11/12 sekä Ruokaviraston ohjeistukseen. Lainsäädäntö edellyttää, että toimija tuntee lannoitevalmisteiden valmistukseen ja käsittelyyn liittyvät tarkastettavat työvaiheet ja valvoo niitä säännöllisesti.

Lain mukaan lannoitevalmisteiden, kuten paikalla tehtävän kasvualustan, valmistamista koskee ilmoitusvelvollisuus, omavalvontavelvollisuus ja velvollisuus tiedoston pitämiseen. Kasvualustan valmistajan – myös paikalla olevan kasvualustan tekijän – on rekisteröidyttävä Ruokaviraston lannoitevalmisteiden valvontarekisteriin. Rekisteröityminen lannoitevalmisteiden valvontarekisteriin tehdään kuukautta ennen toiminnan aloittamista toiminnan aloitusilmoituslomakkeella. Rekisteriin liittyminen edellyttää:

- rekisteröitymismaksun maksamisen
- omavalvontasuunnitelman laatimisen
- vuosittaisen raportoinnin Ruokavirastoon vuoden aikana käytettyjen raaka-aineiden (maa-ainekset, komposti, lannoiteaineet yms.) ja tehdyn kasvualustan määrästä. Raportointia varten on olemassa valmis lomakepohja, joka palautetaan täytettynä Ruokavirastoon tammikuun loppuun mennessä.

HUOM! Ilmoitusvelvollisuus, omavalvontavelvollisuus ja velvollisuus tiedoston pitämiseen eivät koske toimijoita, jotka tekevät paikalla tehtävää kasvualustaa omaan käyttöön, omista materiaaleista (mm. kaupungin omana työnä tehtävä kasvualusta) tai toimijoita, joilla on pienimuotoista toimintaa (kasvualustojen valmistusta alle 400 m³/ vuosi). Näidenkin toimijoiden on kuitenkin varmistettava, että lannoitevalmisteet täyttävät niille asetetut vaatimukset.

HUOM! Myös vanhan nurmikkoalueen kunnostaminen jyrsimällä vanha nurmikko kasvualustan sekaan ja lisäämällä maanparannusaineita (esim. kompostia, hiekkaa, lannoitteita ja kalkkia) kasvualustaan tulkitaan paikalla tehtäväksi kasvualustaksi.

Toiminnan aloitusilmoituksen liitteenä Ruokavirastoon toimitetaan tyhjä omavalvontasuunnitelmalomakepohja tiedoksi toimintatavasta, jolla omavalvonta on tarkoitus toteuttaa. Paikalla tehtävästä kasvualustasta ei edellytetä tuoteselosteen laatimista, jos toimitaan omavalvontasuunnitelman mukaisesti eli tehdystä kasvualustasta on tiedossa käytetyt raaka-aineet, ravinnepitoisuudet ja haitallisten metallien pitoisuudet.

Rekisteröitymisen jälkeen paikalla tehtävän kasvualustan tekijä:

- laatii/täyttää kirjallisen kohdekohtaisen omavalvontasuunnitelman
- noudattaa omavalvontasuunnitelmaa
- dokumentoi omavalvontasuunnitelman toteutumista
- pitää omavalvontasuunnitelman ajan tasalla.

Paikalla tehtävän kasvualueen tekijällä on riittävät ja oikeat tiedot tekemästään paikalla tehdystä kasvualueesta. Tekijä tuntee:

- paikalla tehtävään kasvualueeseen ja sen tekemiseen liittyvät terveys- ja turvallisuusvaarat ja käyttötarkoituksen rajoitteet
- lannoitevalmistelain mukaisten vaatimusten kannalta tarkastettavat kohdat toiminnassaan
- mahdolliset vaarat, jotka liittyvät paikalla tehtävän kasvualueen tekemisen eri vaiheisiin, kuten kasvualueen raaka-aineisiin, tekemiseen ja käsittelyyn.

Vaaroja voivat olla esimerkiksi:

- epäpuhtaudet
- EU:lle ja kansallisesti haitalliset vieraslajit.

Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan tarkastettavat kohdat ja niihin liittyvien riskien hallinta.

Tarkastettavia kohtia ovat ominaisuudet, menettelytavat tai toimintavaiheet, joita voidaan valvoa ja sitä kautta poistaa vaara tai vähentää vaaran esiintymisen todennäköisyys. Tyypillisiä paikalla tehtävän kasvualueen tarkastettavia työvaiheita ovat:

- maa-ainesten välivarastointi
- materiaalien vastaanotto
- lannoitevalmisteiden ja muualta tuotujen maa-ainesten sekoitus paikalla olevaan maa-ainekseen
- maa-ainesten seulonta.

Tarkastettavien kohtien tavoitetasot ja poikkeamarajat määritetään:

- maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lannoitevalmisteista (24/11)
- valtioneuvoston asetuksessa kansallisesti merkityksellisistä haitallisista vieraslajeista (1725/2015)
- suunnitelma-asiakirjoissa
- tarvittaessa tilaajan kanssa erikseen.

Jos laissa, suunnitelma-asiakirjoissa tai tilaajan kanssa erikseen ei ole määritetty tavoitetasoja ja/tai poikkeamarajoja, noudatetaan yleisissä laatuvaatimuksissa (InfraRYL/VRT) mainittuja tavoitetasoja.

Tarkastettavia asioita ovat muun muassa:

- epäpuhtauksien pitoisuudet
- haitta-ainepitoisuudet
- EU:lle ja kansallisesti haitallisten vieraslajien määrä
- rakeisuus
- ravinnepitoisuudet
- rikkakasvipitoisuus.

HUOM! Ilmoita havainnot EU:lle ja kansallisesti haitallisista vieraslajeista Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) verkko-osoitteessa <http://www.vieraslajit.fi/fi/content/ilmoita-havaintosi>.

Lisätiedot:

- Valvontarekisteri, Ruokaviraston verkkosivut, <https://www.ruokavirasto.fi/yriytykset/rehu--ja-lannoiteala/lannoitevalmisteet/valvonta/valvontarekisteri/>

- Valvontarekisteriin rekisteröitymisen aloitusilmoitus ja vuosi-ilmoitus
<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/rehu--ja-lannoiteala/lannoitevalmisteet/lannoitelan-toiminta/omavalvonta/>

KOHTA 1) PERUSTIEDOT

Toimija päivittää omavalvontasuunnitelman ajan tasalle, jos lainsäädännössä, toiminnassa, olosuhteissa tai tuotteissa tapahtuu muutoksia.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- kuka on laatinut omavalvontasuunnitelman
- milloin omavalvontasuunnitelma on laadittu
- milloin omavalvontasuunnitelma on päivitetty, kuka päivityksen on tehnyt ja mitkä kohdat suunnitelmasta on päivitetty.

KOHTA 2) NOUDATETTAVAT ASIAKIRJAT

Toimija sitoutuu noudattamaan työkohteelle laadittuja suunnitelma-asiakirjoja ja tilaajan kanssa erikseen sovittuja toimenpiteitä ja laatuvaatimuksia sekä edellisten puuttuessa yleisiä laatuvaatimuksia.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitkä hankekohtaiset suunnitelma-asiakirjat ovat työkohteessa käytössä
- mitä yleisiä laatuvaatimuksia noudatetaan
- mitä poikkeuksia on sovittu tilaajan kanssa esimerkiksi kasvualustan rakeisuuteen, ravinnepitoisuuteen, rikkakasvipitoisuuteen tai muuhun ominaisuuteen tai laatuun liittyen.

KOHTA 3) PAIKALLA TEHTÄVÄN KASVUALUSTAN TEKEMISESTÄ VASTUUSSA OLEVAT HENKILÖT

Toimija nimeää omavalvonnan vastuuhenkilön, jolla on riittävä koulutus tehtävän hoitamiseen onnistuneesti.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- kuka on vastuussa omavalvonnasta organisaatiossa
- ketkä ovat työprosessin eri työvaiheiden vastuuhenkilöt ja heidän sijaisensa
- onko henkilöstöllä työprosessiin liittyvät pätevyudet ja osaaminen ajan tasalla.

KOHTA 4) HENKILÖSTÖN PEREHDYTYKSEN OMAVALVONTASUUNNITELMAAN JA TYÖPROSESSIIN

Toimija perehdyttää henkilöstön omavalvontaan ja paikalla tehtävän kasvualustan tekemisen työprosessiin.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten henkilöstön perehdytys omavalvontasuunnitelmaan, työprosessiin, konseisiin, työmaa-asiakirjoihin ja työmaahan hoidetaan
- miten henkilöstön perehdytys dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

KOHTA 5) MATERIAALIEN HANKINTA, VASTAANOTTO, KULJETUS JA VARASTOINTI

Toimija valitsee, hankkii ja vastaanottaa paikalla tehtävän kasvualustan tekemiseen tarvittavat materiaalit, kuten maa-ainekset ja lannoitevalmisteet. Materiaalit ovat lain vaatimusten, suunnitelma-

asiakirjojen, tilaajan ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten (InfraRYL/VRT) mukaiset. Käytettävät lannoitevalmisteet kuuluvat Ruokaviraston ylläpitämään

lannoitevalmisteiden kansalliseen tyyppinimiluetteloon. Toimijan tulee tietää, keneltä hän on hankkinut kaikki käyttämänsä materiaalit. Lisäksi tulee tietää materiaalien hankkimis- ja toimittamisajankohdat. Lisäksi toimijalla on tieto hankituista materiaalmääristä ja -eristä. Materiaalien kuljetuksen ja varastoinnin osalta noudatetaan maa- ja metsätalousministeriön asetusta lannoitevalmisteista (24/11, 10 §).

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitkä ovat käytettävien materiaalien tuote-/tyyppinimet *
- mitkä ovat käytettävien materiaalien määrät *
- mistä materiaalit on hankittu *
- kuka/ketkä ovat materiaalien toimittajat *
- mitkä dokumentit saadaan materiaalien mukana
- onko tilaaja hyväksynyt materiaalit
- täyttääkö materiaalit suunnitelma-asiakirjoissa mainitut/ yleiset laatuvaatimukset
- miten tarkastetaan, ettei materiaaleissa ole haitallisia aineita, EU:lle ja kansallisesti haitallisia vieraslajeja tai muita epäpuhtauksia *
- miten materiaalien kuljetukseen liittyvät työvaiheet hoidetaan ja dokumentoidaan
- miten materiaalien vastaanottoon liittyvät työvaiheet hoidetaan ja dokumentoidaan
- miten materiaalien välivarastointiin liittyvät työvaiheet hoidetaan ja dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Lisätiedot:

- Lannoitevalmisteiden kansallinen tyyppinimiluettelo, Ruokaviraston verkkosivut <https://www.ruokavirasto.fi/yrietykset/rehu--ja-lannoiteala/lannoitevalmisteet/lannoitelan-toiminta/lainsaadanto/tyyppinimi/>
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista (24/11) <http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/400001/37638>.

KOHTA 6) PAIKALLA TEHTÄVÄN KASVUALUSTAN ALUSTAN TEKEMINEN

Toimija valmistelee paikalla tehtävän kasvualustan alustan työmaan suunnitelma-asiakirjojen, tilaajalta erikseen saatujen ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten (VRT/ InfraRYL) mukaan.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten varmistetaan paikalla olevan maa-aineksen laatu lain, suunnitelma-asiakirjojen/ tilaajan ohjeiden/ yleisten laatuvaatimusten mukaisesti
- miten tarkastetaan, ettei paikalla olevassa maa-aineksessa ole haitallisia aineita, EU:lle ja kansallisesti haitallisia vieraslajeja tai muita epäpuhtauksia *
- miten paikalla olevan maa-aineksen laadun tarkastusmittaukset dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

KOHTA 7) PAIKALLA TEHTÄVÄN KASVUALUSTAN TEKEMINEN

Toimija tekee paikalla tehtävän kasvualustan työmaan suunnitelma-asiakirjojen, tilaajalta erikseen saatujen ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten (VRT/ InfraRYL) mukaan.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten paikalla olevien maa-ainesten välivarastointi työmaan läheisyyteen tehdään (esim. suunnitelma-asiakirjojen/ tilaajan ohjeiden/ yleisten laatuvaatimusten, yms. mukaisesti)
- miten paikalla olleet maa-ainekset suojataan välivarastoinnin aikana asianmukaisesti
- miten välivarastoidun paikalla olleen maa-aineksen määrä dokumentoidaan
- miten paikalla olevien maa-ainesten seulonta ja ylitteen käsittely tehdään (esim. suunnitelma-asiakirjojen/ tilaajan ohjeiden/ yleisten laatuvaatimusten, yms. mukaisesti)
- miten seulotun maa-aineksen ja ylitteen määrä dokumentoidaan
- miten maa-ainekseen sekoitettujen lannoitevalmisteiden määrät ja annostelu dokumentoidaan *
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

KOHTA 8) VALMIIN PAIKALLA TEHTÄVÄN KASVUALUSTAN TARKASTAMINEN

Toimija tarkastaa valmiin paikalla tehtävän kasvualustan työmaan suunnitelma-asiakirjojen, tilaajalta erikseen saatujen ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten (VRT/ InfraRYL) mukaan.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten kasvualustan laatu tarkastetaan
- miten tarkastukset dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

KOHTA 9) ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS

Toimija säilyttää omavalvontaan liittyvän kirjanpidon, joka sisältää täytetyn kohdekohtaisen omavalvontasuunnitelmalomakkeen sekä sen todentamiseksi tarpeelliset tallenteet omavalvonnan toteuttamisesta, siihen liittyvistä mittauksista, tutkimuksista ja selvityksistä sekä suoritetuista korjaavista toimenpiteistä ja ilmoituksista viranomaiselle.

Omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvä kirjanpito, jotka voivat olla kokonaan tai osittain sähköisiä asiakirjoja, säilytetään siten, että ne ovat valvontaviranomaisen ja työmaanvalvojan tarkastettavissa.

Omavalvonnan kirjanpitoa on säilytettävä vähintään viisi vuotta paikalla tehdyn kasvualustan tekemisen jälkeen.